

NORGES HØYESTERETT

Den 27. februar 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Stabel, Noer og Bergsjø i

HR-2014-00399-U, (sak nr. 2014/300), sivil sak, anke over kjennelse:

A

B

(advokat Allan Rognan)

mot

X kommune

(Kommuneadvokaten i X v/advokat Gislaug Øygarden)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder en tingrettsdommers habilitet ved behandlingen av sak om omsorgsovertakelse etter barnevernloven.
- (2) Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Y fattet 27. november 2013 vedtak om å overta omsorgen for A og Bs to døtre, samt vedtak om fosterhjemsplassering og samvær m.v.
- (3) Foreldrene krevde utsatt iverksetting av avgjørelsen. Rana tingrett v/tingrettsdommer Fredrik Meyer avsa 31. desember 2013 kjennelse der kravet om utsatt iverksetting ikke ble tatt til følge.
- (4) A og B v/advokat Allan Rognan tok ut stevning for Rana tingrett med krav om overprøving av fylkesnemndas vedtak om omsorgsovertakelse. I brev av 2. januar 2014 gjorde de gjeldende at tingrettsdommer Meyer var inhabil etter domstoloven § 108 til å behandle saken. Det ble særlig vist til at tingrettsdommeren hadde uttalt seg på en slik måte i kjennelsen om utsatt iverksetting at han hadde tatt stilling til realiteten i hovedsaken, og at han uansett var inhabil som følge av at sorenskriveren ved embetet var inhabil i saken.
- (5) Spørsmålet om inhabilitet ble oversendt Hålogaland lagmannsrett til avgjørelse, jf. domstoloven § 117 annet ledd tredje punktum. I brevet til lagmannsretten gjorde

tingrettsdommer Meyer rede for sitt syn på spørsmålet og konkluderte med at han ikke var inhabil.

- (6) Hålogaland lagmannsrett avsa 17. januar 2014 kjennelse med slik slutning:

"Tingrettsdommer Fredrik Meyer ved Rana tingrett viker ikke sete i sak 13-206592TVI-RANA."

- (7) *A og B* har anket lagmannsrettens kjennelse. De gjør i korte trekk gjeldende:
- (8) Lagmannsrettens kjennelse er beheftet med saksbehandlingsfeil fordi ankende part ikke fikk anledning til å uttale seg om dommer Meyers redegjørelse i brev av 8. januar 2014, før habilitetsspørsmålet ble avgjort.
- (9) Det er også feil ved lagmannsrettens rettsanvendelse. Lagmannsretten har ikke lagt tilstrekkelig vekt på hensynet til at allmennheten skal kunne ha tillit til en upartisk avgjørelse. Uttalelsen i kjennelsen om at *sorenskriveren* ikke er inhabil indikerer at lagmannsretten har misforstått faktum i saken. Tingrettsdommer Meyer har i avgjørelsen om ikke å gi utsatt iverksettelse tatt et særlig kvalifisert standpunkt til avgjørende spørsmål i hovedsaken, og uttalelsene må lede til at han er inhabil til å behandle hovedsaken.
- (10) Det er nedlagt slik påstand:

"1. Prinsipalt.

Hålogaland lagmannsretts kjennelse i sak 14-009004ASK-HALO oppheves på grunn av saksbehandlingsfeil.

2. Subsidiært.

Tingrettsdommer Fredrik Meyer v/Rana tingrett må vike sete i sak 13-206592 TVI-RANA."

- (11) *X kommune v/X barneverntjeneste* har anført:
- (12) Det foreligger ikke feil ved verken lagmannsrettens saksbehandling eller rettsanvendelse. Anken bør ikke tillates fremmet for Høyesterett.
- (13) Det er nedlagt slik påstand:

"Prinsipalt: Anken nektes fremmet

Subsidiært: Lagmannsrettens kjennelse av 17. januar 2014 i sak 14-009004ASK-HALO stadfestes"

- (14) *Høyesteretts ankeutvalg bemerker*
- (15) Det første spørsmål saken reiser, er om det er begått en saksbehandlingsfeil ved at lagmannsretten traff avgjørelse om habilitetsspørsmålet før ankende parter hadde fått anledning til å uttale seg om tingrettsdommer Fredrik Meyers brev til lagmannsretten om spørsmålet. Ankeutvalget finner ikke grunn til å gå nærmere inn på dette. Utvalget har full kompetanse i saken, og en eventuell saksbehandlingsfeil som følge av at partene ikke fikk uttale seg før saken ble avgjort av lagmannsretten, må her kunne repareres ved ankeutvalgets

nye prøving av saken, jf. til sammenligning Rt. 2004 side 477 avsnitt 40.

- (16) Spørsmålet er da om tingrettsdommer Meyer er inhabil etter domstoloven § 108 fordi han i for stor grad har tatt stilling til de spørsmål som hovedsaken reiser ved avgjørelsen av kravet om utsatt iverksettelse av fylkesnemndas vedtak.
- (17) Det klare utgangspunktet er at en dommers befatning med en sak i samme instans ikke fører til inhabilitet. Dette gjelder også når dommeren har truffet en midlertidig avgjørelse i samme sak, jf. Bøhn, Kommentarer til Domstoloven, 2. utg. side 413-414. Unntak kan forekomme der dommeren har gitt uttrykk for sitt syn på realiteten på en slik måte at det kan reises tvil om han er i stand til å behandle den senere saken på fritt grunnlag, for eksempel ved å uttale seg unødvendig kategorisk eller bastant.
- (18) I den midlertidige avgjørelsen her har dommeren gjort rede for det faktum fylkesnemnda bygde sin avgjørelse på. Videre har han sitert nemndas uttalelse om at "det var alvorlige mangler i den emosjonelle omsorgen som mor gir barna" og at det var påvist en begynnende skjevutvikling hos barna som følge av mors og fars manglende omsorg. Basert på disse uttalelsene, og etter å ha imøtegått enkelte anførsler knyttet til det faktum nemnda har lagt til grunn, konkluderer tingretten slik:
- "Så alvorlig som situasjonen er for barna i følge nemnda, vil det etter rettens vurdering være skadelig for dem om skjevutviklingen får fortsette frem til det foreligger en endelig avgjørelse. Det må derfor legges til grunn at det vil være til det beste for C og D at omsorgen for dem overtas av barnevernet, jfr. barnevernlovens § 4-1."**
- (19) Ankeutvalget finner det klart at disse uttalelsene ikke kan føre til inhabilitet for dommeren. Det at dommeren gir uttrykk for at faktum i saken ligger slik an at det ikke er grunnlag for utsatt iverksettelse, er ikke noen "særegne omstendigheter" som tilsier inhabilitet etter domstoloven § 108.
- (20) Sorenskriveren ved embetet er gift med kommunens prosessfullmektig i saken. Det er ikke omstridt at han er inhabil i saken etter domstoloven § 106 nr. 7. Domstolens leder står imidlertid ikke i noe overordningsforhold til øvrige dommere når det gjelder dømmende virksomhet, og dette medfører dermed ikke inhabilitet for dommer Meyer, jf. Rt. 2001 side 244 og Rt. 2011 side 500.
- (21) Den uriktige uttalelsen i kjennelsen om at sorenskriveren ikke er inhabil, er rettet av lagmannsretten.
- (22) Ankeutvalget kan heller ikke se at det er andre mangler ved lagmannsrettens avgjørelse som kan lede til opphevelse.
- (23) Anken må etter dette forkastes.
- (24) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING:

Anken forkastes.

Ragnhild Noer
(sign.)

Ingse Stabel
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: